

Gabriela i Uwe von Seltmann na swoim ślubie w lipcu 2007.

Były kanclerz Niemiec Helmut Schmidt powiedział kiedyś, że zamiast mówić o „ciągłej obecności przeszłości” powinniśmy mówić o tym, „jaką przyszłość ma przeszłość”. W tym sensie ten projekt jest skierowany ku przyszłości. Tylko wtedy możliwe będzie wzajemne zrozumienie i pokojowe współżycie teraz i w przyszłości, jeżeli uda nam się otwarcie mówić o przeszłości.

*»Wszystko powraca,
za co nie dokonano ekspiacji
i co nie zostało wyjaśnione do końca.«
(Hermann Hesse)*

Zdjęcie na stronie tytułowej:

Zdjęcie górne:

Michał Pazdanowski z żoną i trójką dzieci, w roku 1942 przed ich domem w Żabiem (Karpaty). Niemowlę ma na imię Anna i jest matką Gabrieli Maciejowskiej.

Zdjęcie dolne:

SS-Mann Lothar von Seltmann z żoną i pięciorgiem dzieci, Kraków, Boże Narodzenie roku 1943.

Uwe von Seltmann, ur. 29. Lipca 1964 w Müsen/Kreis Siegen, jest pisarzem i publicystą, żyjącym w Krakowie i Lipsku. Po ukończeniu studiów teologii ewangelickiej w Erlangen, Wiedniu i Tybindze pracował jako dziennikarz w Berlinie, Wiedniu, Dreźnie i Görlitz. W latach 2004–2008 był redaktorem naczelnym saksońskiego tygodnika „Der Sonntag”. Od lata 2006 przebywa coraz częściej w Krakowie i pisze artykuły m. in. dla „Jüdische Allgemeine” i „Spiegel-Online”. Uwe von Seltmann był wydawcą lub autorem sześciu książek. W roku 2001 był stypendystą fundacji „Kunststiftung Baden-Württemberg”, zaś w roku 2002 odbył literacką podróż zagraniczną (do Polski i Czech), organizowaną przez niemieckie Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Jest członkiem założycielem towarzystwa wspierającego synagogę w Görlitz oraz członkiem towarzystwa „Gegen Vergessen – für Demokratie” („Przeciwko zapomnieniu – za demokracją”). W roku 2006 opublikował wraz z Claudią Brunner książkę „Schweigen die Täter, reden die Enkel” (Fischer-Taschenbuch).

Pozostałe informacje: www.uwe-von-seltmann.de.

Weiterdenken - Heinrich-Böll-Stiftung Sachsen wspiera projekt poszukiwań. Weiterdenken jest organizacją pożytku publicznego na rzecz politycznej edukacji dorosłych.

Informacje i planowane przedsięwzięcia:
www.weiterdenken.de

Konto dla darczyńców:
Bank für Sozialwirtschaft
BIC BFSWDE33DRE
IBAN DE30850205000003573200
Właściciel konta: Weiterdenken
Tytułem: „Spende Verein – Zwei Familien“

Weiterdenken
Heinrich-Böll-Stiftung Sachsen
Schützengasse 18 · D - 01067 Dresden
fax +49 (0)351 - 49 43 41 I
eMail info@weiterdenken.de

**Dwie rodziny,
dwie przeszłości –
wspólna przyszłość**

Uwe von Seltmann

www.uwe-von-seltmann.de
www.weiterdenken.de

www.uwe-von-seltmann.de
www.weiterdenken.de

 weiterdenken
HEINRICH BÖLL STIFTUNG SACHSEN

www.weiterdenken.de

Przyszłość przeszłości

Rewers wspomnianej w tekście kartki pocztowej z obozu koncentracyjnego Majdanek, napisanej w dniu 30.09.1943 (fragment).

Początek tekstu zawiera dobrą wiadomość: „Kochana Mamo! Żyję i jestem zdrowy”. Ale już w drugim zdaniu Michał Pazdanowski, więzień obozu koncentracyjnego, sygnalizuje głęboki niepokój: „Nie otrzymuję ostatnio żadnej poczty od Was. Jestem bardzo zaniepokojony ...” Wśród nalegań o jakiś znak życia od swojej matki Jadwigi, od żony Izy i dzieci, i prośb o chleb i cebulę zamieszcza pytania, które go dręczą: „Dlaczego od ośmiu tygodni nie dochodzi do mnie żadna poczta? Czy ktoś jest chory?”

Michał Pazdanowski jest jedną z milionów ofiar niemieckiego nazizmu. Dyrektor szkoły w Żabiem, czyli leżącej dzisiaj na Ukrainie miejscowości Verkhovyna, został prawdopodobnie w kwietniu 1944 zamordowany w Auschwitz. Jego żonie Izabeli i trojgu dzieciom udało się po wielu przygodach umknąć hitlerowcom. Kartka z dnia 30. września 1943 wysłana z obozu koncentracyjnego w Majdanku jest jedną z niewielu pamiątek po Michale Pazdanowskim.

Michał Pazdanowski (1903-1944) i jego żona Izabela. Data zdjęcia nieznana.

Dziennikarz i pisarz Uwe von Seltsmann, którego żoną jest Gabriela, wnuczka Michała Pazdanowskiego, chciałby dociec pełnej prawdy o życiu i śmierci jej dziadka. Uwe von Seltsmann poznał swoją żonę dzięki książce „Schweigen die Täter, reden die Enkel” („Jeżeli milczą sprawcy, głos zabierają ich wnuki”), którą napisał, ujawniając w niej swoje dociekania na temat własnego dziadka. Temat przeszłości jego dziadka Lothara był rodzinnym tabu, dziadek był bowiem członkiem SS należącym do sztabu Odilo Globocnika, jednego z najbardziej brutalnych morderców Trzeciej Rzeszy.

Staraniom o udokumentowanie życia i śmierci Michała Pazdanowskiego przyświeca motto: „Dwie rodziny, dwie przeszłości – wspólna przyszłość”. Ten projekt stawia sobie za cel wykazać, że współżycie członków rodzin sprawców i ofiar jest możliwe, nawet jeżeli przeszłość rzuca ciągle jeszcze cień na teraźniejszość.

Lothar von Seltsmann (z lewej) z SS-Reichsführerem Heinrichem Himmlerem w dniu 20.07.1941 w Horyszowie, na wschód od Lublina.

Ostatnia Wojna Światowa, spowodowane nią zniszczenia i holocaust są dla wielu Niemców, liczących sobie 16 lub nawet 40 lat zaledwie kilkoma stronami treści podręcznika historii. Natomiast dla potomków ofiar hitleryzmu ten czas jest nawet po 70 latach od napaści Hitlera na Polskę ciągle obecny – jako traumatyczne wspomnienie.

Udokumentowanie tego czasu jest zadaniem o wielkim społecznym i politycznym znaczeniu i to w skali międzynarodowej. Nie ma znaczenia, czy to jest Ruanda, Bałkany czy Polska i Niemcy: Wszędzie tam stykają się z sobą rodziny sprawców i ofiar. Rodziny Pazdanowskich i von Seltsmann są jednostkowym przykładem wielu innych sytuacji, w których potomkowie muszą sobie radzić z balastem przeszłości ich rodzin.